

Přehled metod pro kvantifikaci biomasy planktonních cyanobakterií (sinic)

Doc. Ing. Blahoslav Maršálek, CSc.
Jakub Gregor, Ph.D.

Biomasa?

- Je např. koncentrace chlorofylu-a parametrem biomasy sinic?
- Vztah biomasa vs. obsah fotosynt. pigmentů
- Co vlastně stanovujeme?
- Srovnatelnost?

Kvantifikace fytoplanktonu

Počty organismů

- Mikroskopie
- Analýza obrazu
- Průtoková cytometrie

Koncentrace pigmentů

- Spektrofotometrie
- Fluorometrie
- Chromatografie

Molekulárně biologické metody

1. Mikroskopické analýzy

- Identifikace taxonů
- Počty buněk / ml

Foto: Kubíček (CCT), pózuje Haňulka (CCT)

Mikroskopické analýzy

Výhody:

- Podrobná identifikace druhů

Nevýhody

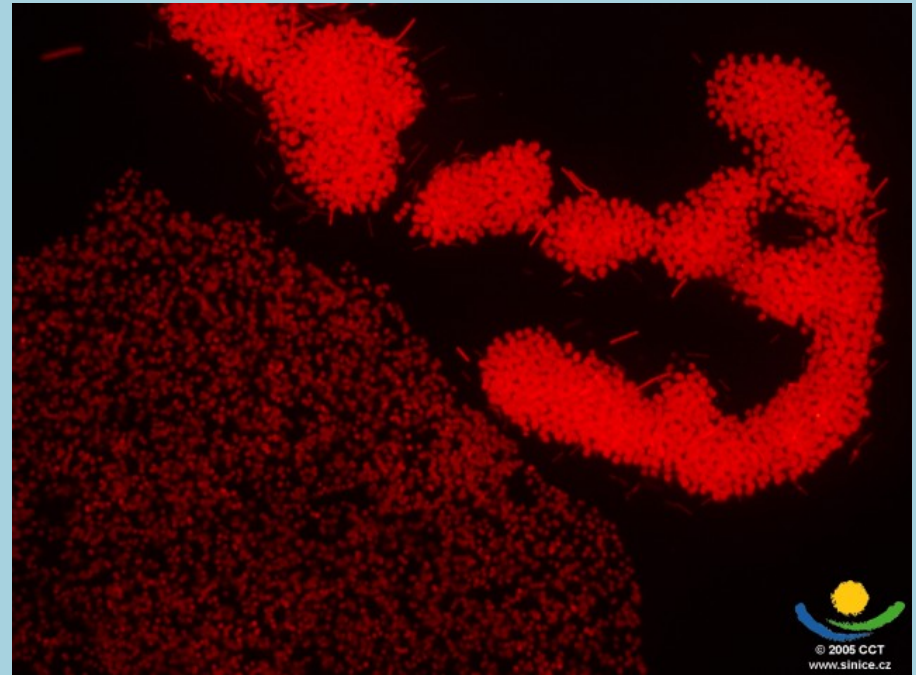
- Náročnost na čas a lidské zdroje
- Statistická chyba při počítání, variabilita
- Přehlédnutí pikocyanobakterií

Mikroskopické analýzy

Fluorescenční mikroskop

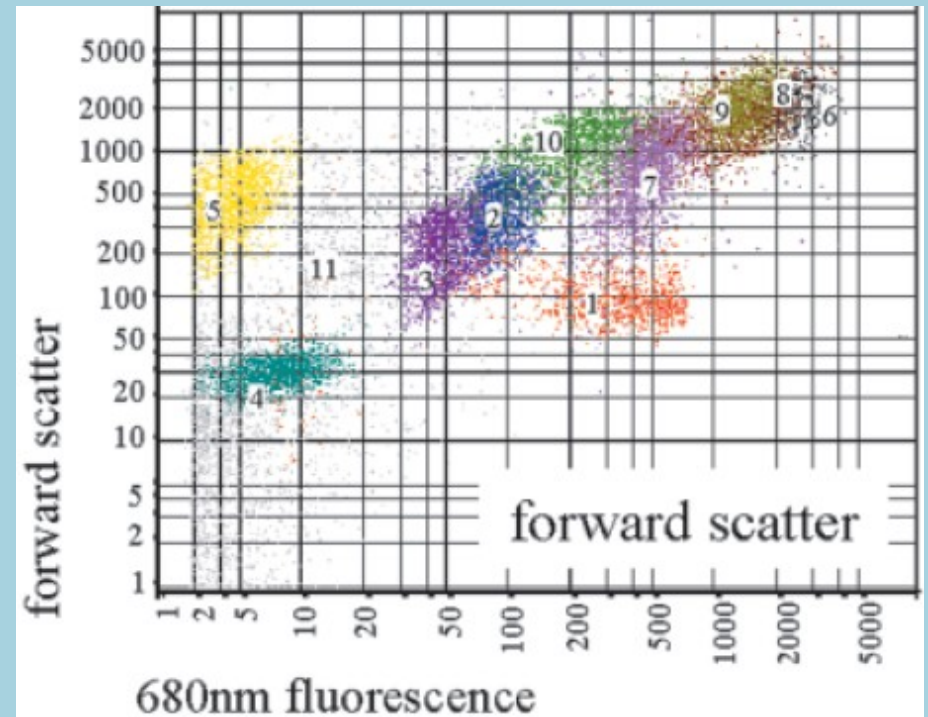
- **Odlišení sinic od řas**
- **... a léta praxe**

Průtoková cytometrie

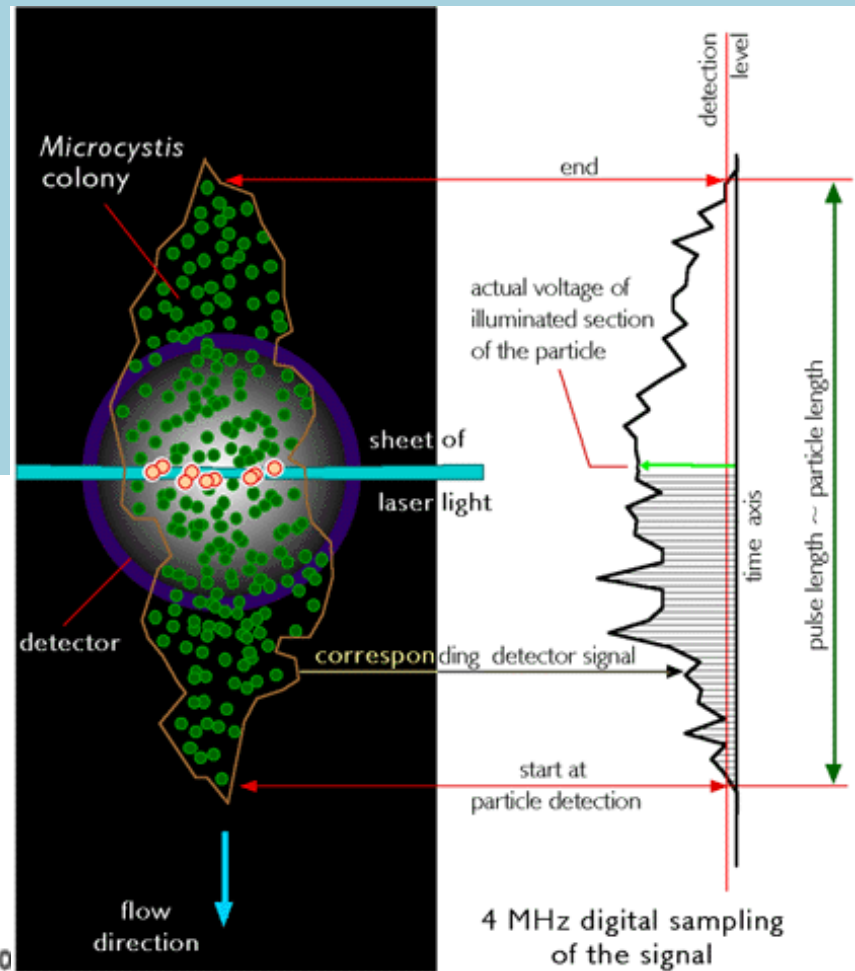
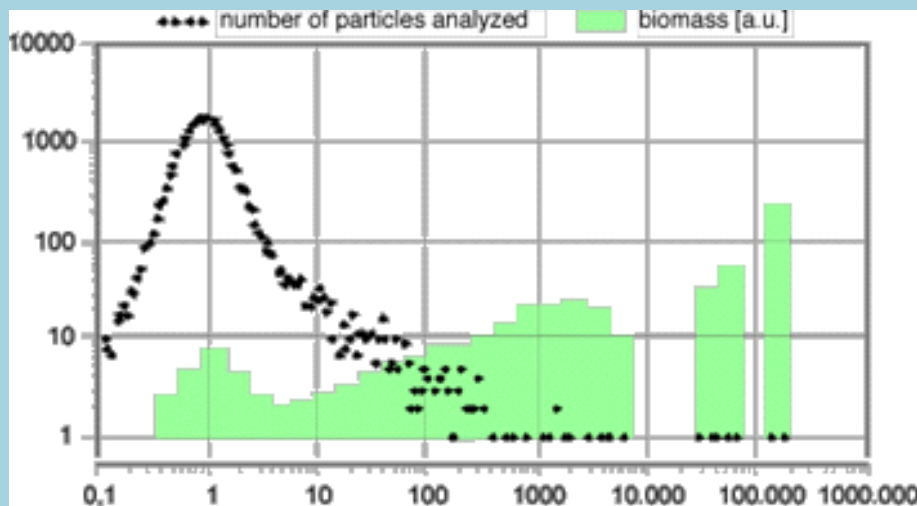
- Kategorizace částic podle tvaru, velikosti, fluorescence
- Úroveň rodů a druhů?
- Problém velkých kolonií
- Speciální průtokové cytometry na fytoplankton

Průtoková cytometrie

- Kvantifikace koloniálních druhů (*Microcystis*)

2. Kvantifikace pigmentů

Spektrofotometrie

Absorbance *in vivo*

- růstové experimenty,
biotesty

Extrakty

- chlorofyl-a
- fykobiliproteiny

Spektrofotometrie

Chlorofyl-a

- Celkový fytoplankton
- Extrakce org. rozpouštědlem (ethanol, methanol, aceton)
- ISO 10260

Fykobiliproteiny

- Fykocyanin – sinice
- Extrakce fosfátovým pufrem
- Obtížná a zdlouhavá extrakce

Fluorometrie

Extrakty

- Méně časté
- Chlorofyl-a, fykobiliproteiny
- Proces extrakce stejný jako u spektrofotometrie

Fluorescence *in vivo*

- Vhodné pro *in situ* a on-line aplikace
- Podrobněji v příspěvku J. Gregor & B. Maršálek

In vivo fluorescence řas a sinic

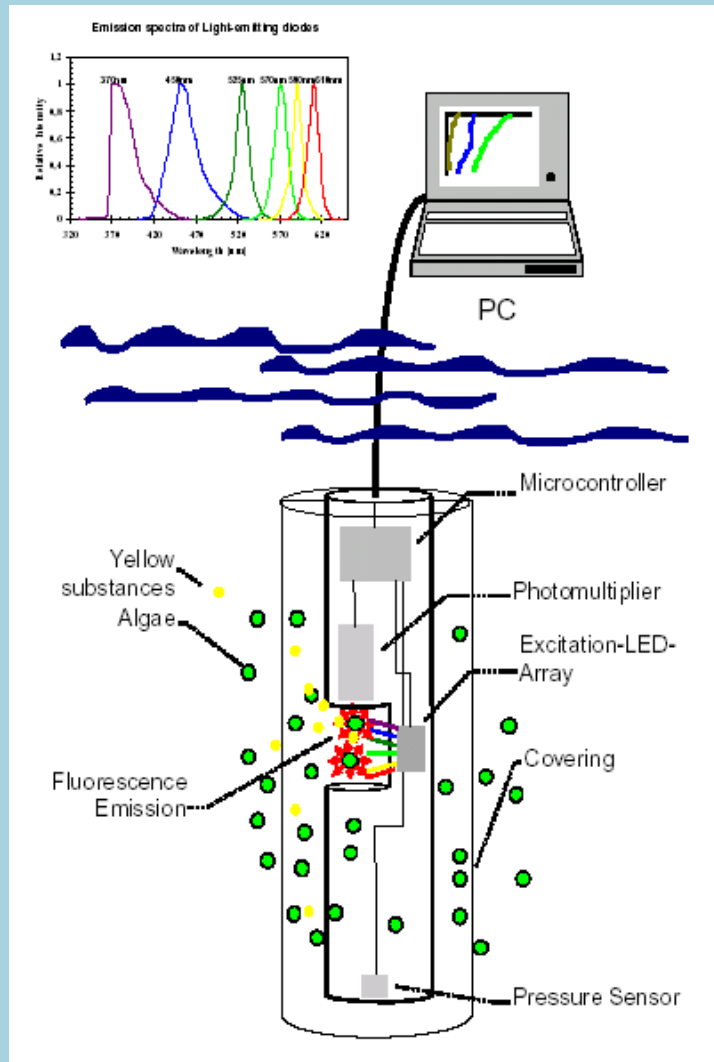
Sinice – fykocyanin

- excitace **590-630** nm
- emise **640-660** nm

Eukaryotické řasy – chlorofyly, karotenoidy

- excitace **440-530** nm
- emise **680-690** nm

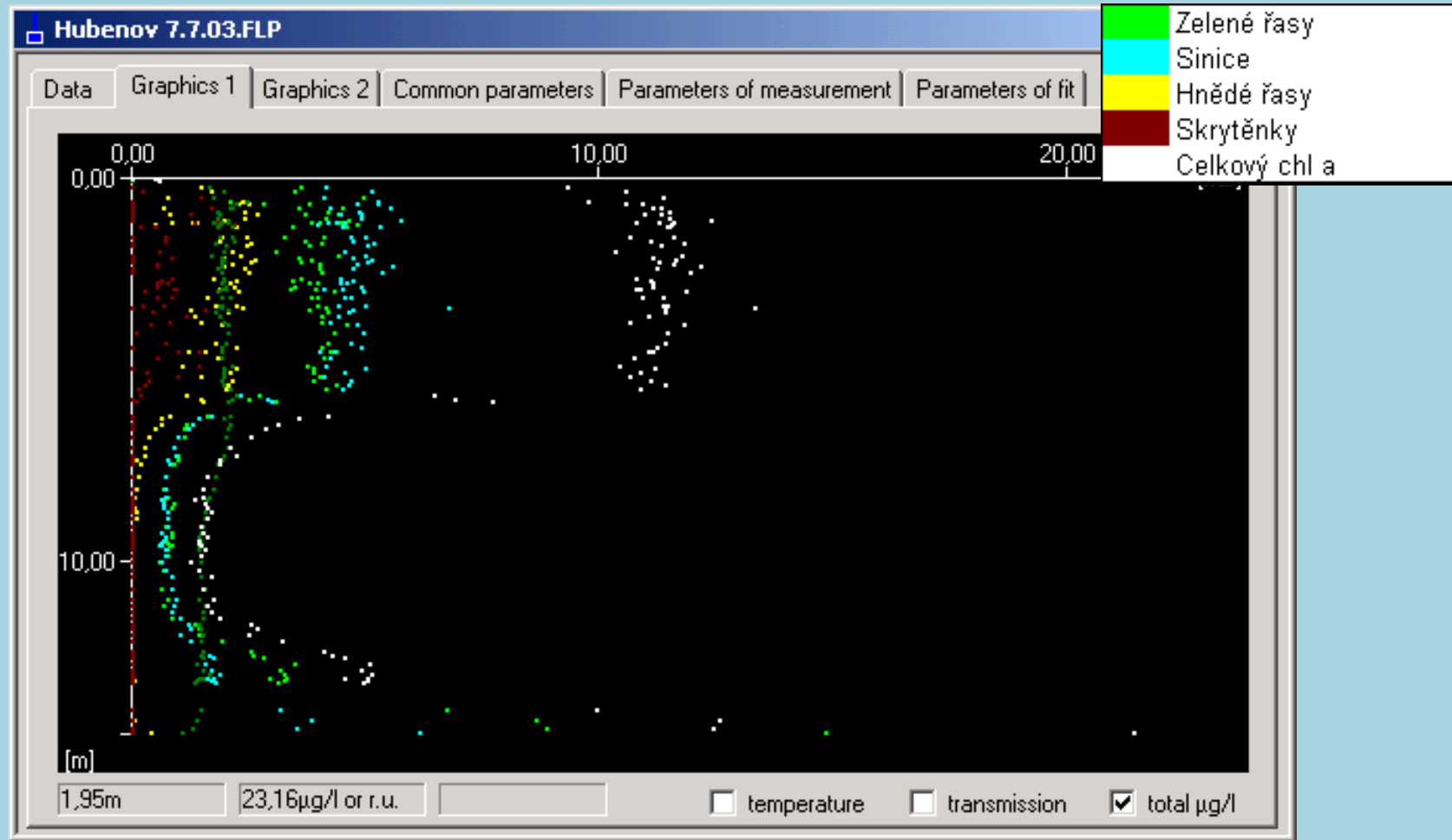
Ponorné fluorescenční sondy

- Ponorné fluorometry + PC
- On-line data

Ponorné fluorescenční sondy

Gregor and Maršálek, 2004, Water Research

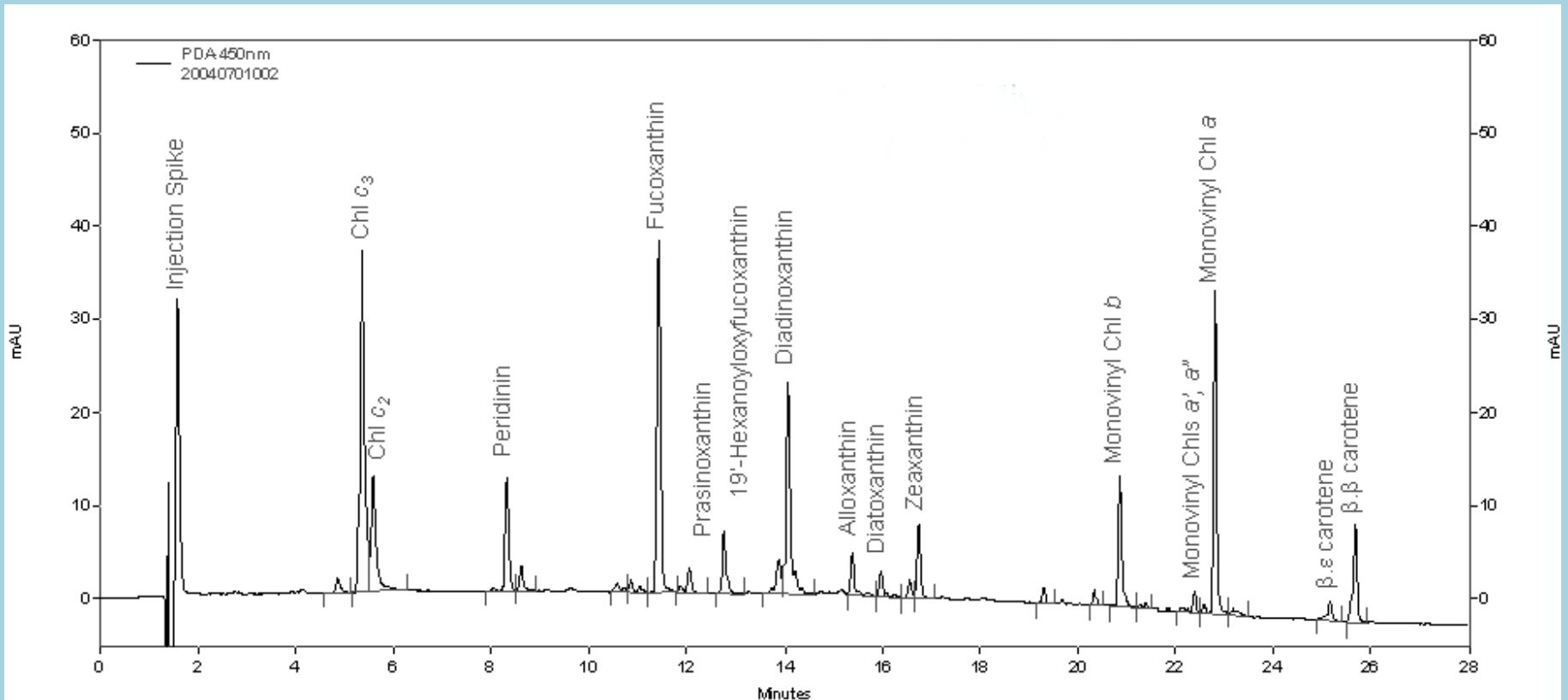
Chromatografie

- Komplexní analýza pigmentů
- Problém rozpustnosti chlorofylů a karotenoidů oproti fykobiliproteinům
- Rozlišení skupin na základě charakteristických pigmentů, kvantifikace v $\mu\text{g/l}$ chl-a
- CHEMTAX - program určený pro kvantifikaci skupin fytoplanktonu na základě HPLC analýz; definovaný poměr charakteristických pigmentů a chl-a pro jednotlivé skupiny

Chromatografie

Chromatografie

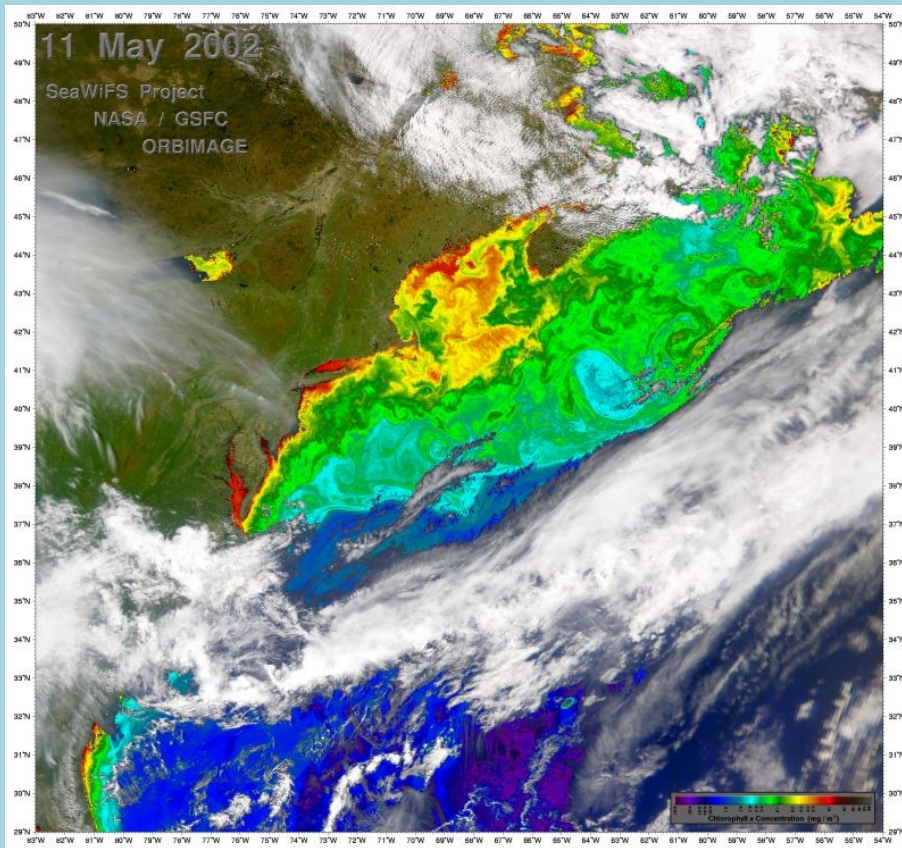
- Vhodné pro eukaryotický fytoplankton
- Sinice – zeaxanthin (fotoprotektivní karotenoid)

Dálkový průzkum Země

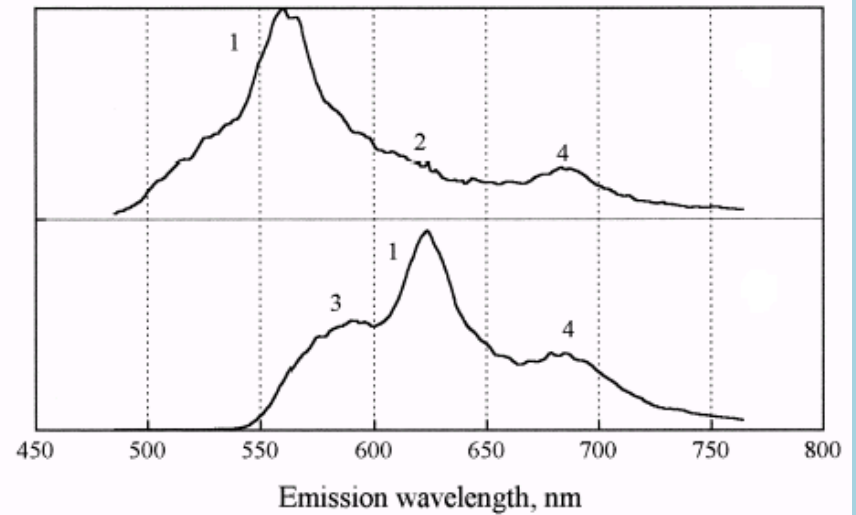

- AVHRR
  - satelitní snímky
- LIDAR
  - **L**ight **D**etection **A**nd **R**anging
  - Excitace laserovým paprskem
  - Snímání emisního spektra

Dálkový průzkum Země

Fluorescence intensity, a. u.

3. Molekulární biologie

- 16S rRNA pro identifikaci kmenů sinic
- DGGE (Denaturing Gradient Gel Electrophoresis) pro stanovení diverzity a struktury přírodních populací vodních květů sinic
- DNA-array Technology- lze rozeznat různé genotypy sinic (toxické a netoxické populace)

- + nevyžadují dlouhodobé zkušenosti
- - vyžadují speciální vybavení

Závěr:

- v praxi se běžně používá parametr chl. a
- dále převládají mikroskopické metody
- velmi perspektivní a prověřená metoda je kvantifikace *in situ* pomocí fluorescenčních profilů
- Vždy je nutno **zvážit účel, čas, variabilitu a celkovou přesnost metody**